

Протокол
Сводная таблица замечаний и предложений по Заявлению о намечаемой
деятельности ТОО «ДСК Приоритет» «разработка глинистых пород (грунтов) 7-ми
участков ОПИ «Грунтовый резерв 1, 2а, 3, 4, 5, 6 и 7» в Бурлинском районе Западно-
Казахстанской области Республики Казахстан» от 30 июля 2025 года
№KZ35RYS01280626

Дата составления сводной таблицы: 21.08.2025 г.

Место составления сводной таблицы: Департамент экологии по Западно-Казахстанской области КЭРК МЭПР РК

Наименование уполномоченного органа в области охраны окружающей среды: Департамент экологии по Западно-Казахстанской области КЭРК МЭПР РК

Дата извещения о сборе замечаний и предложений заинтересованных государственных органов: 31.07.2025 г.

Срок предоставления замечаний и предложений заинтересованных государственных органов: 31.07.2025 г. - 20.08.2025 г.

Замечания и предложения заинтересованных государственных органов:

№	Заинтересованный государственный орган	Замечания и предложения
1	Аппарат акима Западно-Казахстанской области Управление природных ресурсов и регулирования природопользования акимата Западно-Казахстанской области	Замечания и предложения (письмо от 4-12/1374 от 07.08.2025 г.). «БҚО табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы «ДСК Приоритет» ЖШС-нің өтінішіне сәйкес бергіленіп отырған қызметі жобасы бойынша тиісті мемлекеттік орман иеленушілерінен келісім алу қажеттіліген және жоба басқарманың ресми интернет-ресурсына ағымдағы 2025 жылдың 4 тамызында орналастырылғандығын хабарлаймыз.»
2	Западно-Казахстанский межрегиональный департамент геологии Комитета геологии Министерства индустрии и строительства Республики Казахстан «Запказнедра»	Замечания и предложения (письмо от 01.08.2025 г. №26-10-10-1561) Согласно ст.64 Кодекса Республики Казахстан «О недрах и недропользовании» № 125-VI ЗРК от 27.12.2017 года, территориальное подразделение Уполномоченного органа по изучению недр, реализует государственную политику в области геологического изучения недр и использования пространства недр. Принимая во внимание вышеизложенное, сообщаем, что Департамент не является заинтересованным государственным органом в намечаемой деятельности компаний.
3	Жайык-Каспийская бассейновая инспекция по регулированию, охране и использованию водных ресурсов Комитета по регулированию, охране и использованию водных ресурсов Министерства водных ресурсов и ирригации Республики Казахстан	Замечания и предложения (письмо от 07..08.2025 г. №28-7/1802) Жайык-Каспийская бассейновая инспекция по регулированию, охране и использованию водных ресурсов, согласно поданному заявлению, для реализации намечаемой деятельности: Разработка глинистых пород (грунтов) 7-ми участков ОПИ «Грунтовый резерв 1, 2а, 3, 4,5, 6 и 7» в Бурлинском районе Западно-Казахстанской области РК (Согласно сведениям в заявлении, Расстояние до ближайшего водного объекта – река Утва, составляет 13,0-15,0 км, то есть намечаемая деятельность будет осуществляться за водоохранной зоной) ТОО «ДСК Приоритет» вносит следующие предложения: 1.Реализацию намечаемой деятельности связанной со строительством (или не связанной со строительством) на территории водных объектов и их водоохраных зон и полос (установленных акиматами соответствующих областей) осуществляется с учетом ограничений и запретов установленных в соответствии с требованиями статьи 86 Водного кодекса Республики Казахстан, в

частности:

1.1. На поверхностных водных объектах запрещаются: проведение операций по недропользованию, за исключением поисково-оценочных работ на подземные воды и их забора, операций по разведке или добыче углеводородов в казахстанском секторе Каспийского моря, а также старательства, добычи соли поваренной, лечебных грязей; загрязнение и засорение радиоактивными и токсичными веществами, твердыми бытовыми и производственными отходами, ядохимикатами, удобрениями, нефтяными, химическими продуктами в твердом и жидком вид; сброс сточных вод, не очищенных до нормативов допустимых сбросов; забор и (или) использование вод без утвержденного водного режима и разрешения на специальное водопользование; купание и санитарная обработка сельскохозяйственных животных; проведение работ, связанных со строительной деятельностью, сельскохозяйственными работами, бурением скважин, санацией поверхностных водных объектов, и иных работ без согласования с бассейновой водной инспекцией; захоронение выведенных из эксплуатации (поврежденных) судов и иных плавучих средств, транспортных средств (их механизмов и частей).

1.2. В пределах водоохранных полос запрещаются любые виды хозяйственной деятельности, а также предоставление земельных участков для ведения хозяйственной и иной деятельности, за исключением: строительства и эксплуатации: водохозяйственных сооружений и их коммуникаций; мостов, мостовых сооружений; причалов, портов, пирсов и иных объектов инфраструктуры, связанных с деятельностью водного транспорта, охраны рыбных ресурсов и других водных животных, рыболовства и аквакультуры; рыбоводных прудов, рыбоводных бассейнов и рыбоводных объектов, а также коммуникаций к ним; детских игровых и спортивных площадок, пляжей, аквапарков и других рекреационных зон без капитального строительства зданий и сооружений; пунктов наблюдения за показателями состояния водных объектов; берегоукрепления, лесоразведения и озеленения;

1.3. В пределах водоохранных зон запрещаются: ввод в эксплуатацию новых и реконструированных объектов, не обеспеченных сооружениями и устройствами, предотвращающими загрязнение и засорение поверхностных водных объектов, водоохранных зон и полос; размещение и строительство автозаправочных станций, складов для хранения нефтепродуктов, пунктов технического осмотра, обслуживания, ремонта и мойки транспортных средств и сельскохозяйственной техники; размещение и строительство складов и площадок для хранения удобрений, пестицидов, ядохимикатов, навоза и их применение. При необходимости проведения вынужденной санитарной обработки в водоохранной зоне допускается применение мало- и среднетоксичных нестойких пестицидов; размещение и устройство свалок твердых бытовых и промышленных отходов; размещение кладбищ; выпас сельскохозяйственных животных с превышением нормы нагрузки, размещение животноводческих хозяйств, убойных площадок (площадок по убою сельскохозяйственных животных), скотомогильников (биотермических ям), специальных хранилищ

		(могильников) пестицидов и тары из-под них; размещение накопителей сточных вод, полей орошения сточными водами, а также других объектов, обуславливающих опасность радиационного, химического, микробиологического, токсикологического и паразитологического загрязнения поверхностных и подземных вод. 2. Объекты, размещение которых не противоречит положениям настоящей статьи, должны быть обеспечены замкнутыми (бессточными) системами технического водоснабжения и (или) сооружениями и устройствами, предотвращающими загрязнение, засорение и истощение водных объектов, водоохраных зон и полос, а также обеспечивающими предупреждение вредного воздействия вод. 3. Порядок хозяйственной деятельности на водных объектах, в водоохраных зонах и полосах определяется в рамках проектов, согласованных с бассейновыми водными инспекциями, государственным органом в сфере санитарно-эпидемиологического благополучия населения, местными исполнительными органами области, города республиканского значения, столицы и иными заинтересованными государственными органами. 4. Проекты строительства транспортных или инженерных коммуникаций через территорию водных объектов должны предусматривать проведение мероприятий, обеспечивающих пропуск паводковых вод, режим эксплуатации водных объектов, предотвращение загрязнения, засорения и истощения вод, предупреждение их вредного воздействия. 5. Для осуществления планируемой деятельности, связанной использованием поверхностных и (или) подземных водных ресурсов с изъятием или без изъятия допускается только при наличии разрешения на специальное водопользование в соответствии с требованиями статьи 45 Водного Кодекса Республики Казахстан. Согласно Кодекса «О недрах и недропользованию» Республики Казахстан от 1 января 2023 года статьи 25 пункта 1 подпункта 4 запрещается проведение операции по недропользованию на территории земель водного фонда.
4	Управление земельных отношений Западно-Казахстанской области	Замечаний и предложений нет (письмо от 04.08.2025 г. №4-6/1068)
5	Департамент по чрезвычайным ситуациям Западно-Казахстанской области Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Казахстан	Замечаний и предложений нет (письмо от 07.08.2025 г. №21-15-10-8/3736)
6	Департамент санитарно-эпидемиологического контроля Западно-Казахстанской области Комитета санитарно-эпидемиологического контроля Министерства здравоохранения	Не представлено

	Республики Казахстан	
7	Западно–Казахстанская областная территориальная инспекция лесного хозяйства и животного мира Комитета лесного хозяйства и животного мира Министерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан	Замечания и предложения (08.08.2025 г. №3-11/503) Өтініште көзделген жұмыстардың орналасу координаттары бойынша, учаскелер, ерекше қорғалатын табиғи аумақтарға және мемлекеттік орман қорының жерлеріне кірмейтіні анықталды. Алайда, жоспарланған жұмыстардың жерлері Бурлин орман және жануарлар дүниесін қорғау жөніндегі коммуналдық мемлекеттік мекемесі Бөрлі орманшылығының мемлекеттік орман қорына шекаралас орналасқан. Осыған орай, белгіленген жұмыстарды атқару барысында мемлекеттік орман қорына кірмейтін жасыл екпелер болған жағдайда, «Батыс Қазақстан облысының жасыл екпелерді күтіп-ұстау және қорғау қағидаларын бекіту туралы», Батыс Қазақстан облыстық мәслихатының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі № 37-2 шешімінің 11 және 36 тармақтары және 2023 жылғы 2 қаңтардағы № 183-VII ҚРЗ «Өсімдіктер дүниесі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 36 және 45 баптарының талаптары сақталу қажет екенін ескертеміз. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы «Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы» Заңының 17-бабы 1-тармағына сәйкес, елді мекендерді, кәсіпорындарды, құрылыстар мен басқа да объектілерді орналастыру, жобалау және салу, өндірістік процестерді жүзеге асыру мен көлік құралдарын пайдалану ұйымдастыру кезінде жануарлар дүниесі объектілері мекендейтін ортаны және олардың көбею жағдайларын, жануарлардың өріс аудару жолдары мен шоғырланған жерлерін сақтау жөніндегі іс-шаралар көзделуге және жүзеге асырылуға, сондай-ақ жабайы жануарлар мекендейтін орта ретінде ерекше құнды болып табылатын учаскелерге ешкімнің қол сұқпауы қамтамасыз етілуге тиіс екенін қаперіңізге саламыз.
8	Управление строительства Западно-Казахстанской области	Не представлено
9	Акимат Бурлинского района	Не представлено
10	Заинтересованная общественность	Не представлено

«Қазақстан Республикасы Батыс Қазақстан облысы Бөрлі ауданындағы "1, 2а, 3, 4 , 5, 6 және 7топырақ қоры» 7 КТПҚ учаскесінің сазды жыныстарын (топырақтарын) игеру» «ДСК Приоритет» ЖШС-нің белгіленіп отырған қызметі туралы 2025 жылғы 30шілдедегі №KZ35RYS01280626 өтініші бойынша ұсыныстар мен ескертулердің жиынтық кестесі

Хаттама

Жиынтық кесте жасалған күні: 21.08.2025 г.

Жиынтық кесте жасалған орын: ҚР ЭТРМ ЭРБК Батыс Қазақстан облысы бойынша экология департаменті

Қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның атауы: ҚР ЭТРМ ЭРБК Батыс Қазақстан облысы бойынша экология департаменті

Мүдделі мемлекеттік органдардың ескертулері мен ұсыныстарын жинау туралы хабарланған күн: 31.07.2025 ж.

Мүдделі мемлекеттік органдардың ескертулері мен ұсыныстарын беру мерзімі: 31.07-20.08.2025 ж.

Мүдделі мемлекеттік органдардың ескертулері мен ұсыныстарын жинақтау:

№	Мүдделі мемлекеттік орган	Ескерту мен ұсыныстар
1	Батыс Қазақстан облысының әкімдігі Батыс Қазақстан облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы	Ұсыныстар мен ескертулер жоқ (07.08.2025 №4-12/1374 хаты) ««БҚО табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы «ДСК Приоритет» ЖШС-нің өтінішіне сәйкес бергіленіп отырған қызметі жобасы бойынша тиісті мемлекеттік орман иеленушілерінен келісім алу қажеттіліген және жоба басқарманың ресми интернет-ресурсына ағымдағы 2025 жылдың 4 тамызында орналастырылғандығын хабарлаймыз.»
2	Қазақстан Республикасының өнеркәсіп және құрылыс министрлігінің Геология комитетінің «Батысқазжерқойнауы» Батыс Қазақстан өңіраралық геология департаменті	Ұсыныстар мен ескертулер (01.08.2025 ж. №26-10-10-1561): Қазақстан Республикасының 2017 жылғы 27 желтоқсандағы № 125-VI ҚРЗ «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодексінің 64-бабына сәйкес, жер қойнауын зерттеу жөніндегі уәкілетті органның аумақтық бөлімшесі және жер қойнауын геологиялық зерттеу және жер қойнауын кеңістігін пайдалану саласындағы мемлекеттік саясаты іске асырады. Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, Департамент компанияның жоспарланған қызметіне мүдделі мемлекеттік орган болып табылмайтындығын хабарлаймыз.
3	Қазақстан Республикасы Су ресурстары және ирригация министрлігі Су ресурстарын реттеу, қорғау және пайдалану комитеті «Су ресурстарын реттеу, қорғау және пайдалану жөніндегі Жайық-Каспий бассейндік инспекциясы»	Ұсыныстар мен ескертулер (07.08.2025 ж. №28-7/1802): Су ресурстарын реттеу, қорғау және пайдалану жөніндегі Жайық-Каспий бассейндік инспекциясы (бұдан әрі – Инспекция) «ДСК Приоритет» ЖШС-нің белгіленіп отырған қызметі: ҚР Батыс Қазақстан облысы Бөрлі ауданындағы «Грунтовый резерв 1,2а,3,4,5,6 және 7 ОПИ-дің 7 учаскесінде сазды топырақты өндіру» (Өтініштегі мәліметтерге сәйкес, жақын су объектісі – Утва өзенінен 13,0-15,0 км қашықтықта, яғни белгіленіп отырған қызмет су қорғау аймағынан тыс жерде жүзеге асырылады) бойынша мынадай ұсыныстар енгізеді: 1.Су объектілерінің және олардың су қорғау аймақтары мен белдеулерінің аумағында (тиісті облыстардың әкімдері белгілейтін) құрылысқа (немесе салуға байланысты емес) жоспарланған іс-шараларды жүзеге асыру Қазақстан Республикасының Су кодексінің 86 бабының талаптарына сәйкес белгіленген тыйымдар, шектеулері ескеріле отырып жүзеге асырылады, атап айтқанда:

		Жерүсті су объектілерінде: 1.1. жерасты суларына іздеу-бағалау жұмыстарын және оларды алуды, Каспий теңізінің қазақстандық секторында көмірсутектерді барлау немесе өндіру жөніндегі операцияларды, сондай-ақ кен іздеушілікті, ас тұзын, емдік балшықтар өндіруді қоспағанда, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізуге; радиоактивті және улы заттармен, тұрмыстық қатты және өндірістік қалдықтармен, улы химикаттармен, тыңайтқыштармен, қатты және сұйық түрдегі мұнай, химия өнімдерімен ластауға және қоқыстауға; жол берілетін төгінділер нормативтеріне дейін тазартылмаған сарқынды суларды ағызуга; бекітілген су режимінсіз және арнаулы су пайдалануға рұқсатсыз суды алуға және (немесе) пайдалануға; ауыл шаруашылығы жануарларын тоғытуға және санитариялық өңдеуге; бассейндік су инспекциясының келісімінсіз құрылыс қызметіне, ауыл шаруашылығы жұмыстарына, ұңғымаларды бұрғылауға, жерүсті су объектілерін санациялауға байланысты жұмыстарды және өзге де жұмыстарды жүргізуге; пайдаланудан шығарылған (бүлінген) кемелерді және өзге де жүзу құралдарын, көлік құралдарын (олардың тетіктері мен бөліктерін) көмуге тыйым салынады. 1.2. Су қорғау белдеулері шегінде шаруашылық қызметтің кез келген түріне, сондай-ақ шаруашылық және өзге де қызметті жүргізу үшін жер учаскелерін беруге тыйым салынады, бұл тыйымға мынадай жағдайлар: су шаруашылығы құрылысжайлары мен олардың коммуникацияларын; көпірлерді, көпір құрылысжайларын; айлақтарды, порттарды, пирстерді және су көлігі, балық ресурстары мен басқа да су жануарларын қорғау, балық аулау мен аквашаруашылық қызметіне байланысты өзге де инфрақұрылым объектілерін; балық өсіретін тоғандарды, балық өсіретін бассейндер мен балық өсіретін объектілерді, сондай-ақ оларға коммуникацияларды; ғимараттар мен құрылысжайлардың күрделі құрылысынсыз балаларға арналған ойын және спорт алаңдарын, жағажайларды, аквапарктерді және басқа да рекреациялық аймақтарды; су объектілері жай-күйінің көрсеткіштерін байқау пункттерін салу және пайдалану; жағалауды нығайту, ағаш өсіру және көгалдандыру қызметтері кірмейді. 1.3. Су қорғау аймақтары шегінде: жерүсті су объектілерінің, су қорғау аймақтары мен белдеулерінің ластануы мен қоқыстануын болғызбайтын құрылысжайлармен және құрылыстармен қамтамасыз етілмеген жаңа және реконструкцияланған объектілерді пайдалануға беруге; автожанармай құю станцияларын, мұнай өнімдерін сақтауға арналған қоймаларды, көлік құралдары мен ауыл шаруашылығы техникасын техникалық қарап-тексеру, оларға қызмет көрсету, жөндеу және жуу пункттерін орналастыруға және салуға; тыңайтқыштарды, пестицидтерді, улы химикаттарды, көңді сақтауға және оларды қолдануға арналған қоймалар мен алаңдарды орналастыруға және салуға тыйым салынады. Су қорғау аймағында мәжбүрлі санитариялық өңдеу жүргізу қажет болған кезде уыттылығы аз және орташа, жойылуы оңай пестицидтерді қолдануға жол беріледі; тұрмыстық қатты және өнеркәсіптік қалдықтардың үйінділерін орналастыруға және жайғастыруға; зираттарды орналастыруға; жүктеме нормасынан асатын ауыл
--	--	---

		шаруашылығы жануарларын жаюға, мал шаруашылықтарын, мал сою алаңдарын (ауыл шаруашылығы жануарларын сою алаңдарын), мал қорымдарын (биотермиялық шұңқырларды), пестицидтердің арнаулы қоймаларын (көмінділерін) және олардың ыдыстарын орналастыруға; сарқынды суларды жинақтағыштарды, сарқынды сулармен суару алқаптарын, сондай-ақ жерүсті және жерасты суларының радиациялық, химиялық, микробиологиялық, токсикологиялық және паразитологиялық ластану қаупін туғызатын басқа да объектілерді орналастыруға тыйым салынады. 2. Орналастырылуы осы баптың ережелеріне қайшы келмейтін объектілер су объектілерінің, су қорғау аймақтары мен белдеулерінің ластануын, қоқыстануын және сарқылуын болғызбайтын, сондай-ақ судың зиянды әсерінің алдын алуды қамтамасыз ететін техникалық сумен жабдықтаудың тұйық (ағынсыз) жүйелерімен және (немесе) құрылысжайлармен және құрылғылармен қамтамасыз етілуге тиіс. 3. Су объектілеріндегі, су қорғау аймақтары мен белдеулеріндегі шаруашылық қызмет тәртібі бассейндік су инспекцияларымен, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік органмен, облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдарымен және өзге де мүдделі мемлекеттік органдармен келісілген жобалар шеңберінде айқындалады. 4. Көлік немесе инженерлік коммуникацияларды су объектілерінің аумағы арқылы салу жобалары тасқын сулардың өтуін, су объектілерін пайдалану режимін, сулардың ластануын, қоқыстануын және сарқылуын болғызбауды, олардың зиянды әсерінің алдын алуды қамтамасыз ететін іс-шаралар жүргізуді көздеуге тиіс. 5. Судағы жоспарланған қызметті жүзеге асыру үшін су объектісінен тікелей су алуды немесе алмай-ақ жер үсті және (немесе) жер асты су ресурстарын пайдалануға Қазақстан Республикасының Су кодексінің 45 бабының талаптарына сәйкес арнайы су пайдалану рұқсаты болған жағдайда ғана рұқсат етіледі. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодексінің 25-бабының 1-тармағы 4 тармақшасы бойынша 2023 жылдың 1 қаңтарынан су қоры жерлерінің аумағында жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялар жүргізуге тыйым салынады.
4	Батыс Қазақстан облысының жер қатынастары басқармасы	Ұсыныстар мен ескертулер жоқ (04.08.2025ж. №4-6/1068 хаты)
5	Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министірлігі Батыс Қазақстан облысының Төтенше жағдайлар департаменті	Ұсыныстар мен ескертулер жоқ (07.08.2025 ж. №21-15-10-8/3736 хаты)
6	Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі Санитариялық-	Ұсынылған жоқ

	эпидемиологиялық бақылау комитеті Батыс Қазақстан облысының санитариялық-эпидемиологиялық департаменті	
7	Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің Батыс Қазақстан облыстық орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі аумақтық инспекциясы	Ұсыныстар мен ескертулер (08.08.2024 ж. №3-11/503 хаты): Өтініште көзделген жұмыстардың орналасу координаттары бойынша, учаскелер, ерекше қорғалатын табиғи аумақтарға және мемлекеттік орман қорының жерлеріне кірмейтіні анықталды. Алайда, жоспарланған жұмыстардың жерлері Бурлин орман және жануарлар дүниесін қорғау жөніндегі коммуналдық мемлекеттік мекемесі Бөрлі орманшылығының мемлекеттік орман қорына шекаралас орналасқан. Осыған орай, белгіленген жұмыстарды атқару барысында мемлекеттік орман қорына кірмейтін жасыл екпелер болған жағдайда, «Батыс Қазақстан облысының жасыл екпелерді күтіп-ұстау және қорғау қағидаларын бекіту туралы», Батыс Қазақстан облыстық мәслихатының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі № 37-2 шешімінің 11 және 36 тармақтары және 2023 жылғы 2 қаңтардағы № 183-VII ҚРЗ «Өсімдіктер дүниесі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 36 және 45 баптарының талаптары сақталу қажет екенін ескертеміз. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы «Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы» Заңының 17-бабы 1-тармағына сәйкес, елді мекендерді, кәсіпорындарды, құрылыстар мен басқа да объектілерді орналастыру, жобалау және салу, өндірістік процестерді жүзеге асыру мен көлік құралдарын пайдалану ұйымдастыру кезінде жануарлар дүниесі объектілері мекендейтін ортаны және олардың көбею жағдайларын, жануарлардың өріс аудару жолдары мен шоғырланған жерлерін сақтау жөніндегі іс-шаралар көзделуге және жүзеге асырылуға, сондай-ақ жабайы жануарлар мекендейтін орта ретінде ерекше құнды болып табылатын учаскелерге ешкімнің қол сұқпауы қамтамасыз етілуге тиіс екенін қаперіңізге саламыз.
8	Батыс Қазақстан облысының құрылыс басқармасы	Ұсынылған жоқ
9	Бөрлі ауданының әкімдігі	Ұсынылған жоқ
10	Мүдделі жұртшылық	Ұсынылған жоқ